

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра психології особистості та соціальних практик

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ»

Змістові модулі:

«Методологія та методи психологічних досліджень»
«Міждисциплінарні моделі психологічних досліджень»
«Психологічні знання в статистично-інформаційній презентації»

для здобувачів вищої освіти

спеціальності 053 Психологія

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми «Психологія»

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Поля форми	Опис поля форми	
	До екзаменаційного білету комплексного іспиту входить три питання, які охоплюють змістові модулі дисципліни «Розвиток наукової галузі»	
Рік навчання	2	
Спеціальність	053 Психологія	
Форма проведення: Письмова/усна/комбінована	Комбінована	
Тривалість проведення:	2 академічні години	
Максимальна кількість балів: 40 балів	40 балів	
Критерії оцінювання	Повнота викладу методологічних положень, методів, засобів та форм проведення і представлення психологічних досліджень	10
	Володіння науковою термінологією	10
	Уміння ілюструвати теоретичні положення прикладами з практики психологічних досліджень в Україні та за кордоном	10
	Логіка і грамотність презентації змісту відповіді	10
	<p>Екзамен має на меті перевірку сформованості загальних та спеціальних компетентностей та програмових результатів відповідно до освітньо-професійної програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЗК 2. Здатність до розуміння сучасної методології освіти; застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка й упровадження дослідницьких проектів; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій, використання положень нормативно- правової бази 	

сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.

- СК 2. Здатність виявляти та формувати нові ідеї й актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання дослідження, скласти робочий план теоретичного та експериментального психологічного дослідження, презентувати в усній і письмовій формах перед фаховою й нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.
- СК 3. Здатність до побудови алгоритму наукового психологічного дослідження, використання методологічних і етичних принципів наукового дослідження, здійснення психологічної діагностики у відповідності до методологічних і методичних вимог, організації та проведення психологічного спостереження і експерименту, використання теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження.
- СК 4. Здатність до застосування методів математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів психологічного дослідження.
- СК 6. Здатність до системної побудови професійних комунікативних зв'язків із державою, громадським сектором та медіа-спільнотою з метою розвитку психологічної сфери, формування психологічної культури в соціумі та системи просвітництва.
- СК 7. Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові.
- СК 8. Здатність до ефективного використання сучасних професійних стратегій у психологічній сфері, створення та просування психологічного продукту/послуги відповідно до сучасних вимог та специфіки запитів соціуму.
- СК 9. Здатність до прогнозування тенденцій розвитку національного та світового інформаційного простору психологічної науки; уміння ідентифікувати загрози та ризики у практичній сфері науки, розвиток міждисциплінарної позиції в психологічному світогляді.

Відповідно до Освітньо-професійної програми забезпечує оволодіння такими **програмними результатами навчання**:

- РН 2. Здатність до застосування методів наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проєктів, здійснення наукового дослідження та інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень.
- РН 6. Здатність реалізовувати професійну та науково-дослідну діяльність на основі знань про сучасні технології психологічних послуг.
- РН 8. Здатність представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.
- РН 9. Здатність виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти робочий план теоретичного та експериментального дослідження.
- РН 10. Здатність вибудовувати алгоритм наукового дослідження у сфері психології, використовувати методологічні принципи наукового дослідження, організувати та проводити спостереження і експеримент, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.
- РН 11. Здатність до застосування методів математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження.
- РН 12. Володіння сучасними методами викладання фахових дисциплін з психології у вищій школі, а також демонстрація здатності раціонально та науково обґрунтовувати самостійну роботу для студентів.
- РН 13. Здатність до системної побудови професійних комунікативних зв'язків із державою, громадським сектором та медіа-спільнотою з метою розвитку психологічної сфери, формування психологічної культури в соціумі та системі просвітництва.
- РН 14. Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних

	<p>інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові.</p> <ul style="list-style-type: none"> • РН 15. Здатність до ефективного використання сучасних професійних стратегій у психологічній сфері, створення та просування психологічного продукту/послуги відповідно до сучасних вимог та специфіки запитів соціуму. • РН 18. Здатність прогнозувати тенденції розвитку національного та світового інформаційного простору психологічної науки; ідентифікувати загрози та ризики у практичній сфері науки, розвивати міждисциплінарну позицію в психологічному світогляді. <p>Зміст підсумкового контролю: проведення підсумкового тестування включає контроль теоретичної і практичної підготовки аспіранта з програмного матеріалу навчальної дисципліни.</p>
Перелік допоміжних матеріалів:	-
Орієнтовний перелік питань:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність методології як вчення про метод пізнання в психологічних дослідженнях; історичні і сучасні факти в трактуванні терміну «методологічні знання» (за Г. О. Баллом). 2. Методологічне обґрунтування понять «методологія», «методи», «засоби», «рефлексія». 3. Складники методології як форми мислення і діяльності (за А. Фурманом). 4. Експериментальна психологія як базова психологічна галузь для організації та проведення психологічних досліджень. 5. Різновиди дослідницьких стратегій. 6. Основні методологічні настанови про застосування статистики у психології. 7. Історико-психологічне знання і формулювання дослідницьких стратегій. 8. Біографічна довідка про наукові постаті різних історичних епох та значення їхніх знакових досягнень для сучасних психологічних досліджень. 9. Загальнонаукові дослідницькі методи. 10. Класифікація методів наукового психологічного дослідження. 11. Спостереження як основний метод дослідження. 12. Експеримент як основний метод дослідження.

13. Галузеві психологічні методи дослідження (вікова психологія, педагогічна психологія).
14. Галузеві психологічні методи дослідження (соціальна психологія).
15. Наука як унікальне суспільно-історичне явище.
16. Методологія в системі науки.
17. Рівні методологічного аналізу.
18. Основні форми обміну науковою інформацією.
19. Принципи наукового пізнання у психологічній науці.
20. Класифікаційні дослідницькі системи у психологічній науці (постановка проблеми).
21. «Феномени» у психологічній науці як предмет методологічного аналізу (вибіркова характеристика).
22. «Симптоматика» у психологічній науці як предмет методологічного аналізу (вибіркова характеристика).
23. «Комплекси» у психологічній науці як предмет методологічного аналізу (вибіркова характеристика).
24. Експрес-аналіз матеріалу про окремі психологічні закони життєдіяльності особистості з метою виокремлення їхнього (законів) основного змісту як базового у поясненні об'єктивної реальності у пізнавальному руслі необхідності нових відкриттів у психологічній науці.
25. Понятійна база професійної методології.
26. Створення концептів на засадах розвитку професіоналізму аспірантів.
27. Розробка професійно-орієнтованих методологічних процедур.
28. Способи наповнення концептів змістом реалізації результатів розвитку професіоналізму, значеннєво-смысловим та пояснювальним механізмом.
29. Дотримання методологічних закономірностей в психології розвитку людини.
30. Природничо-наукове вивчення психічної життєвої реальності людини на основі методологічних принципів.
31. Структура творчого потенціалу людини.
32. Етика наукового дослідження.
33. Психолого-педагогічна модель викладача вищої школи.
34. Шляхи отримання доказових наукових результатів, що залежить від професійної компетенції та

	<p>сформованості моральних особистісних якостей науковця-дослідника.</p> <p>35. Спрямованість ученого на об'єктивний дослідницький результат із антагоністичним ставленням до фальсифікації, плагіату тощо.</p> <p>36. Визначення методів обробки емпіричних даних на етапі планування експерименту.</p> <p>37. Визначення критеріїв і показників досліджуваного явища.</p> <p>38. Вибір шкал оцінювання.</p> <p>39. Переведення показників різних методик у єдину шкалу для можливості співставлення кількісних результатів емпіричного дослідження та їх статистичної обробки.</p> <p>40. Розрахунок відсоткових співвідношень, середніх значень.</p> <p>41. Перевірка вибірки дослідження на нормальність розподілу статистичних даних.</p> <p>42. Вибір параметричних і непараметричних методів математичної обробки даних.</p> <p>43. Визначення валідності, надійності, достовірності результатів наукового дослідження. Верифікація методик дослідження.</p> <p>44. Впорядкування емпіричних показників психологічного дослідження для статистичної обробки з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>45. Особливості обробки емпіричних даних психологічного дослідження в Microsoft Excel.</p> <p>46. Застосування програми SPSS для статистичної обробки емпіричних даних психологічного дослідження.</p> <p>47. Презентація результатів психологічного дослідження за допомогою використання комп'ютерних технологій.</p> <p>48. Текстове представлення результатів наукового психологічного дослідження (Загальний обсяг наукової праці. Обсяг основного змісту наукової праці. Розміщення тексту на сторінці (поля, відступи, пробіли, нерозривні пробіли). Супраграфеміка: механізми шрифтового варіювання (розмір, колір шрифту тощо). Мовностилістичне оформлення наукової праці).</p> <p>49. Наочне представлення результатів наукового психологічного дослідження у вигляді таблиць і рисунків (Види рисунків: схеми, моделі, графіки,</p>
--	---

	<p>діаграми, гістограми, малюнки. Види таблиць: прості, складні. Текстовий опис таблиць і рисунків).</p> <p>50. Представлення теоретичного аналізу результатів психологічного дослідження у вигляді схем і моделей (Види моделей та схем. Модель психічного явища. Модель (схема) дослідження психічного явища).</p>
<p>Екзаменатор</p> 	<p><i>Світлана Каліщук</i>, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти</p>